

Telegraful Român

Biblioteca orășenească
"Stefan Gheorghie"
Sibiu
str. Baritiu 5

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică pe mai multe ori se dă rabat corespunzător.
Insertiunile se adresează ADMINISTRATIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr 35

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, 1 Mai 35 — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Despre taina Sf. Botez

Taina Sf. Botez e prima din cele șapte rânduite de Domnul nostru Iisus Hristos. A fost propovăduită și practică de Sfinții Apostoli și de la ei și pînă azi de către toate Bisericile Ortodoxe. Așezarea ei o găsim în „Testamentul Domnului”, adică în ultimele cuvinte rostite cu grai omenesc înainte de înălțarea la ceruri: „Mergînd, învățați toate neamurile, botezîndu-i (pe oameni) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh și învățîndu-i să păzească toate câte v-am poruncit eu vouă și (atunci) iată cu voi sînt în toate zilele pînă la sfîrșitul veacului” (Matei 28, 19—20). Așadar, practicarea acestei Sf. Taine e poruncită de Mîntuitorul și trebuie făcută în numele unui singur Dumnezeu în Trei fețe: Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt. Despre acest lucru „trebuie” avem chiar învățătura Domnului în convorbirea Lui cu Nicodim, cel care primea pe Domnul noaptea și îi cerea să-l lămurească despre împărăția lui Dumnezeu (Ioan cap. 3): „De nu se va naște cineva de sus, nu va intra întru împărăția lui Dumnezeu” și „De nu se va naște cineva din apă și Duh” nu va intra în acea împărăție.

În Biserica Ortodoxă — taina Sf. Botez s-a numit și „baia nașterii de sus”, „baia nașterii a doua”, „baia spălării păcatelor și a învierii”.

Din cele spuse reiese limpede, că noi ne botezăm fiindcă s-a botezat Domnul Iisus Hristos. El nu s-a botezat pentru a-și spăla păcatele nici pentru a intra în împărăția al cărei împărat era. El n-a avut păcate. Iisus a spus: „Cine mă va vădi pe mine de vreun păcat?” A primit botezul lui Ioan pentru a dovedi oamenilor, că botezul acela nu era o iscodire a lui Ioan, ci era rînduit de Dumnezeu pentru a arăta pe Fiul Lui și cum este Dumnezeu, unul după ființă și întreit în fețe. Noi nu ne botezăm cu botezul lui Ioan. Acest botez și-a pierdut valabilitatea după așezarea Sfintei Taine creștinești. Sfîntul Apostol Pavel în drumul său prin Efes dă de o ceată de credincioși, pe care îi întreabă de sînt botezați; ei răspund: „Da, cu botezul lui Ioan”. Sfîntul Apostol Pavel îi botează cu botezul poruncit de Iisus Hristos, Domnul. Toți aceștia îndată au primit Duh Sfînt.

Din cuvintele Domnului mai reiese, că oamenii trebuie învățați ce e taina Sf. Botez și apoi botezați și că după botez iarăși trebuie „învățați să păzească toate” câte ne-a poruncit El nouă și Biserica Ortodoxă așa a și făcut ori de câte ori era vorba de oameni vîrstnici. În Sf. Liturghie s-a păstrat pînă în ziua de azi amintirea acestui fapt. Cei ce se pregăteau pentru Sfîntul Botez se numeau „chemați”, și cînd erau introduși în învățătura creștinească și gata pentru primirea Sf. Taine se numeau „Cei către luminare”, așa cum vedem la Liturghia mai înainte sfințită. Nu se găsește nici în Sfînta Scriptură, nici în Sf. Tradiție, nici un cuvînt despre vîrsta la care se puteau boteza cei pregătiți, deci nici la 12, nici la 30 de ani, la care Domnul a cerut botezul lui Ioan.

Din convorbirea cu Nicodim reiese că botezul se poate împărți și la orice vîrstă. Și copiii mici, care se nasc în casele noastre creștinești? Da, și ei. Dacă nu se poate intra în împărăția lui Dumnezeu fără a doua naștere din apă și din Duh, lăsa-vom copiii în afara împărăției, îi vom lăsa să moară în păcatul strămoșesc? În Faptele Apostolilor (10, 2—48) se arată că Sf. Ap. Petru a botezat în Cezareea pe „Cornelie sutăș din legiunea italică... cu toată casa lui”. Sf. Ap. Pavel în Filipi a botezat pe Lidia „cu toată casa ei” și pe tennicerul de acolo „cu toată casa lui”. „Și am botezat și pe Stefana și casa lui” (I Cor. 1, 16) și pe Crispus, mai marele sinagogii din Corint „cu toată casa lui”

(Fapte 18, 8). Cu toată casa ei, cu toată casa lui, însemnează și soție și copii etc. Sfînta Tradiție stă martoră, că Biserica Ortodoxă totdeauna a botezat și copii. Pentru aceștia însă, cu să aibă garanția că nu-și vor întina botezul și că vor crește în credință, le-a rînduit și al doilea rînd de părinți sufletești (nași), răspunzători înaintea Bisericii și a lui Dumnezeu pentru fiii lor sufletești. Prin urmare taina Sfîntului Botez se poate da și se dă la orice vîrstă. Taina aceasta deschide creștinului ușile împărăției, ștergîndu-i păcatul strămoșesc, precum și toate celelalte păcate făcute de el pînă la botez. Nu se poate repeta sub nici un cuvînt, pentru că „nu este decît un Domn, o credință și un botez” (Efeseni 4, 5), după cum ne spune Sfîntul Apostol Pavel. Unul singur! Așa mărturisim și în Simbolul Credinței: Un botez întru iertarea păcatelor. Care om, oricît de credincios ar fi, se poate crede și socoti mai luminat, mai înțelept, mai în drept să învețe altfel decît Sfîntul și Marele Apostol al neamurilor și decît sfintele sinoade cele călăuzite și însușite de Duhul Sfînt.

Ce materie se cere să folosim la împărțirea acestei Sfinte Taine? Apa, apă curată de fîntînă, de izvor, fără nici un alt adaos, și care se sfințește prin chemarea Duhului Sfînt de către preot. În această apă se cufundă cel de botezat de trei ori, câte odată în numele fiecărei Fețe dumnezeiești. Cele trei cufundări închipuie îngroparea noastră cu Domnul, iar scoaterea sau ridicarea, Sfînta Lui Inviere cea de a treia zi. „Îngropați fiind împreună cu Domnul prin botez — scrie Sf. Ap. Pavel — cu el ați și înviați prin credința în puterea lui Dumnezeu” (Col. 2, 12). Biserica Ortodoxă de la început a admis ca Sf. Botez să se împărțesească și prin turnare și prin stropire cu apă sfințită, mai ales pentru cei bolnavi, neputincioși, pentru cei ce se aflau în locuri lipsite de apă. A mai admis și alte excepții. A socotit botezați cu botezul de foc pe cei arși de vii pentru credință, deși n-au fost învredniciți de această Taină înainte de moarte. La fel pe cei uciși pentru credință i-a socotit botezați cu botezul singelui. Dacă cineva a murit cu dorința de a primi Sfînta Taină, dar n-a ajuns s-o primească, se socotea botezat cu botezul dorinței. Ca o mamă bună și grijulie pentru fiii ei, Biserica a prevăzut și cazul, în care un om vîrstnic nebotezat sau un copil n-au preot pe aproape să-l poată boteza. În caz de forță majoră deci, Botezul poate fi efectuat de orice creștin sau creștin cu frica lui Dumnezeu rostind cuvintele: Botează-se robul lui Dumnezeu (rostește numele) în numele Tatălui... al Fiului... și al Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor și preotul apoi va completa cele ce se mai cer la slujba acestei Sf. Taine. Acest botez se numește botez de necesitate. E mai greu în cazul în care se găsec copii lepădați și nu se știe de a fost sau nu botezat și dacă cercetările nu duc la rezultat, se poate boteza, dar în formula botezului se introduc cuvintele „dacă nu a fost botezat”. Acesta e botez condiționat.

O singură condiție se pune pentru toți: omul să dorească și să ceară a i se da Sfînta Taină (la copii, o împlinesc părinții și nașii). Cu sila taina Sf. Botez nu se dă și nu se poate da nimănui. Celui ce a primit această taină apoi i se pot da toate celelalte șase Sfinte Taine, potrivit rostului fiecăruia. Am socotit că e bine să fie cunoscute toate aceste amănunte de credincioșii noștri, pentru a împlini cum se cuvine legea lui Hristos, pentru că toți „Cîți în Hristos ne-am botezat, în Hristos ne-am și îmbrăcat” (Galateni 3, 18).

Gh. Maior

Biserica românească din Transilvania în sec. XIV-XV

Începînd cu secolul al XIV-lea, avem numeroase mărturii asupra organizării bisericești a românilor. O dovadă puternică asupra persistenței elementului românesc ortodox pe pămîntul Transilvaniei sînt numeroasele biserici românești de piatră care au dăinuit pînă azi, unele din secolul al XIII-lea, altele din secolul al XIV-lea. Între acestea se numără o seamă de biserici din județul Hunedoara: Densuș (sec. XIII poate chiar mai veche), pictată de zugravul Ștefan, în 1443, Strei (sec. XIII) împodobită cu picturi de zugravul Ambrozie, Strei Sîngeorgiu ctitorită în 1408—9 de jupanul Cădean Lațcu și soția sa Nistora, Sîntămăria Orlea (ajunsă mai tîrziu în mîna calvinilor), Ostrovul Mare, Peșteana, Nucșoara, Cinciș, Hunedoara, Bîrsău, Gurasada, iar în jurul Bradului, biserica din Crișcior, ridicată de voievodul Bălea și soția sa Vișa și cea din Ribîța de jupîni Vladislav și Miclăuș (1416—1417).

Tot prin secolul al XIV-lea s-a ridicat și mănăstirea Prislop, lângă Hațeg. Probabil aici a șezut și cunoscutul călugăr Nicodim de la Tismana, reorganizatorul monahismului în Țara Românească, fiindcă pe Evangheliarul copiat de el scria: „Această Evanghelie a scris-o popa Nicodim în Țara Ungurească în 6913 (1404-5)”. Mănăstirea Prislop a avut un rol însemnat în dezvoltarea culturii și a vieții bisericești a românilor transilvăneni. În Munții Apuseni era mănăstirea Rîmet, datînd din aceeași perioadă. O altă biserică ortodoxă cu un rol însemnat în viața românilor a fost biserica Sfîntul Nicolae din Scheii Brașovului. O primă biserică de lemn s-a ridicat aici în secolul XIII, iar în 1495 s-a ridicat în locul ei o biserică din piatră, care cu adăugiri și schimbări mai tîrzii, dăinuiește pînă azi. Din această perioadă datează și bisericile din Sîntana pe Mureș, Dirjiu, Mugeni din părțile Mureșului, Reditu lângă Cluj, Șeghiște în Bihor și altele.

Din diferite documente contemporane știm de existența altor numeroase biserici și mănăstiri ortodoxe în secolele XIV-XV, azi înlocuite cu altele mai noi: Scorei în țara Făgărașului, Rășinari lângă Sibiu, Rîșnov și Zărnești lângă Brașov, Almașul Mare în Munții Apuseni. Unele din acestea au fost zidite datorită ajutoarelor materiale acordate de domnii Țării Românești (ex. Prislopul, bisericile Sf. Nicolae din Brașov, din Scorei, Zărnești etc.).

Este de la sine înțeles că la aceste biserici slujeau preoți ortodocși, iar în mănăstiri viețuiau călugări sau călugărițe. Avem chiar și unele știri documentare despre slujitorii unor biserici transilvănene. De pildă în anul 1360 este amintit un scaun de judecată al românilor din districtul Hațeg, din care făceau parte 12 cnej, 6 țărani și 5 preoți. Aceștia erau: protopopul Petru din Ostrov, preoții: Zampa din Clopotiva, Dalc din Densuș, Dragomir din Tuștea și Balc din Peșteana. În 1411, în același ținut al Hațegului e amintit protopopul Dobrotă din Rîu-Bărbat. În 1384 aflăm pe preotul Miroslav din Giulești-Maramureș, iar în 1391 pe egumenul Stanciu din Scorei-Făgăraș.

Din moment ce existau protopopi, înseamnă că avem de-a face și cu un început de organizare bisericească. Au trebuit să existe în Transilvania, din cele mai vechi timpuri, fețe bisericești mai înalte, adică episcopi, care să sfințească lăcașurile de închinare și să hirotonească pe cei ce urmau să slujească în ele. Despre existența unor episcopi ortodocși în Transilvania nu avem știri decît din sec. XV. În scrisoarea papei Grigorie IX către regele Ungariei Bela IV din 1234 se face amintire de așa numiții

(Continuare în pag. 2)

Itinerar arhipăstoresc

Duminică, 11 august 1968, I.P.S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a ținut — în fața credincioșilor din Catedrală — un cuvânt informativ despre activitatea desfășurată în ultimele săptămâni.

În Duminică din 7 iulie a.c., I.P.S. Sa a sfințit biserica din parohia Avram Iancu, vorbind credincioșilor despre credința strămoșească și despre datoria de a păstra unitatea credinței și de a acționa pentru pace.

În Duminică următoare, 14 iulie a.c., I.P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie — împreună cu P.S. Valerian — în Catedrala din Oradea. În predică a vorbit despre națiuni ca realități voite de Dumnezeu, precum și despre faptul că credința noastră a primit pecete românească.

De Sf. Ilie, 20 iulie a.c., I.P.S. Sa a poposit la Carei, unde a asistat la Sf. Liturghie și a predicat despre unitatea credinței noastre ca dar al lui Iisus Hristos. A vizitat apoi bisericile din Satu-Mare și parohiile din comunele Negrești și Sein, constatând și aici unitatea sufletească a credincioșilor.

În Duminică din 21 iulie a.c., I.P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie în Catedrala din Baia-Mare împreună cu P.S. Teofil al Clujului, care a predicat despre

adevărată evlavie. În legătură cu pericopa slăbănogului, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a arătat că omul e rânduit să trăiască în solidaritate cu semenii săi, precum și că unitatea noastră în „legea românească” întărește unitatea întregului popor român.

În Duminică din 28 iulie a.c., I.P.S. Sa a slujit — împreună cu P.S. Valerian — Sf. Liturghie în Catedrala ortodoxă veche din Oradea, predicând despre puterea credinței, care la poporul nostru a devenit Ortodoxie românească.

În Duminică din 4 august a.c., I.P.S. Sa a slujit — împreună cu P.S. Valerian — Sf. Liturghie în Catedrala din Zalău și a predicat despre săturarea mulțimilor în pustie, arătând — între altele — că avem datoria de a păstra unitatea și independența noastră în conformitate cu imperativele vieții poporului nostru.

Peste tot I.P.S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a fost primit cu multă căldură și bucurie. Cu prilejul acestor vizite, I.P.S. Sa și-a putut da seama că unitatea ortodoxă în întreg Ardealul este o realitate vie și dezvoltarea ei în continuare este garantată.

În zilele de 8—9 august a.c., I.P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod.

Din învățăturile Sf. Antonie cel Mare

Sfântul Antonie cel Mare a luminat cu viața și cu învățătura sa în părțile Egiptului, la sfârșitul veacului al 3-lea și la începutul veacului al 4-lea al creștinătății. Sfânta Biserică îl înfățișează pe acest fericit drept pildă de urmat, iar învățăturile lui, care au ajuns pînă la noi, ni le pune înaintea ca pe unele ce sînt vrednice de a fi cunoscute și împlinite cu fapta.

Pentru folosul nostru sufletesc, al celor iubitori de învățatură și osîrduitori spre făptuire, dăm câteva din învățăturile Sf. Antonie cel Mare, al cărui ajutor îl și cerem în rugăciune, ca să fim vrednici de împlinirea lor cu fapta.

Astfel, acest Sf. Părinte ne arată că „de la aproapele este viața și moartea. Că de vom dobîndi pe fratele, pe Dumnezeu dobîndim; iar de vom sminti pe fratele, lui Hristos greșim”. Tot de la el mai știm și că „sînt unii care și-au topit trupurile cu înfrînarea, dar pentru că n-au avut ei dreaptă socotință, departe de la Dumnezeu s-au făcut”. Adevărul acesta e bine să fie ținut minte, ca să-l avem drept scut împotriva lipsei de măsură sau a necumpătării.

Mesajul

CONDUCĂTORILOR CULTELOR RELIGIOASE DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA CĂTRE SLUJITORI ȘI CREDINCIOȘI, ÎN LEGĂTURĂ CU DECLARAȚIA ADOPTATĂ DE MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ ÎN ZIUA DE 22 AUGUST 1968

După cum vă este cunoscut tuturor, în țara vecină și prietenă, Republica Socialistă Cehoslovacă, s-au produs în ultimele zile fapte care umplu de îngrijorare pe toți oamenii de bună voință și în aceeași măsură și pe slujitorii și credincioșii Cultelor religioase din țara noastră. Aceste fapte dure roase s-au produs prin intrarea armatelor din cinci țări socialiste pe teritoriul Cehoslovaciei, împiedicînd liberă dezvoltare a vieții poporului cehoslovac, care nu amenința existența nici unei alte țări.

Poporul român și Conducătorii săi consideră că prin aceste acte au fost încălcate principii fundamentale ale relațiilor dintre popoare, ca: suveranitatea și independența națională, neamestecul în treburile interne ale altui stat, drepturi egale pentru toate popoarele mari sau mici, respectul reciproc și colaborarea, care trebuie să domnească între oameni și între popoare.

Aceste principii, prin care se asigură pacea și securitatea pe continentul european și în toată lumea, au fost formulate din nou în mod limpede în Declarația adoptată de Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România, în ziua de 22 august 1968.

Asemenea principii generale formează și baza comună a religiilor pe care noi le slujim, și de înfăptuirea cărora în viața oamenilor sîntem răspunzători și noi cei ce slujim lui Dumnezeu. Căci numai în felul acesta contribuim la împlinirea voinței sfinte a lui Dumnezeu, Care a creat pe toți oamenii: liberi, frați, membri ai aceleiași familii.

În deplină conștiință a răspunderii noastre, după cuvîntul proorocului care spune: „Cînd se încalcă dreptatea nu putem tăcea”, împreună cu întregul nostru popor ne alăturăm glasul nostru tuturor celor care cer restabilirea dreptului sacru la dezvoltarea liberă și independentă a poporului cehoslovac.

Trecînd mai departe, la „Învățăturile despre viața morală a oamenilor și despre buna purtare”, care sînt cuprinse în Filocalie, găsim și alte multe cugete minunate, izvorîte din prisosul inimii Sfîntului Antonie cel Mare. În acest șirag de gînduri alese se cuprinde adevărul că „foarte rea patimă a sufletului este pofta și neștiința”, că păcatul „se naște în oameni cu voia lor, în urma trîndăviei, că pricina tuturor relelor este pofta și mînia”.

Tot el spune lămurit că „cea mai mare izbîndă a sufletului care place lui Dumnezeu este să nu mai fie păcat în om”.

Păcatele se izgonesc din suflet prin deprinderea faptelor bune, adică a virtuților, care sînt potrivnice păcatului. De aceea, toată grija sufletului rațional este să se împodobească cu virtuțile. Prin acestea se realizează viețuirea virtuoasă și plăcută lui Dumnezeu, omul devine cu adevărat „om”.

Rațiunea ne face vrednici „să ne numim oameni”, iar în sufletul în care rațiunea este lucrătoare, acolo este de față virtutea, iar păcatele nu

(Continuare în pag. 4)

tarea liberă și independentă a poporului cehoslovac.

Cunoscînd deci, iubiți slujitori și credincioși, că aceste idealuri corespund întru totul legilor divine, vă îndemnăm să sprijiniți din tot sufletul Conducerea țării noastre în acțiunile pe care le întreprinde pe plan intern și extern, rămînd în toate împrejurările uniți în jurul ei împreună cu toți fiii patriei noastre și contribuind prin toate strădanile voastre la întărirea și la ridicarea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Lucrînd astfel, fiecare dintre noi împlinim datoria față de patria noastră, față de pămîntul ce ni s-a încredințat de strămoșii noștri care l-au muncit cu sudoarea lor și l-au apărat cu sîngele lor. Împlinim în același timp porunca credinței noastre care ne cere să înfăptuim împărăția păcii și a binelui între toți oamenii. „Căutați pacea și urmați-o”, ne spune cuvîntul lui Dumnezeu.

Să slujim deci cu însuflețire poporul nostru și pe toți oamenii, cu convingerea că slujind oamenilor, slujim lui Dumnezeu, slujim binelui și fericirii semenilor noștri și ne împlinim o înaltă datorie de solidaritate umană și socială.

„Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru”.

† JUSTINIAN, Patriarbul Bisericii Ortodoxe Române

MARTON ARON, Episcop romano-catolic de Alba-Iulia

AUGUSTIN FRANCISC, Ordniariu substitut al Arhiepiscopiei romano-catolice din București

FRIEDRICH MÜLLER, Episcopul Bisericii Luterane-Evanghelice C.A.

LADISLAU PAPP, Episcop al Bisericii Reformate din Oradea

IULIU NAGY, Episcop al Bisericii Reformate din Cluj

GHEORGHE ARGAY, Episcopul Bisericii Luterane-Evanghelice S.P.

KISS ALEXA, Episcopul Bisericii Unitariene

DIRAYR MARDICHIAN, Episcopul Bisericii Armene

IOASAF TIMOTEI, Episcopul locuitor al Mitropoliei de rit vechi din Brăila

Biserica românească din Transilvania în sec. XIV-XV

(Urmare din pag. 1)

„pseudoepiscopi” schismatici. Pînă la întemeierea Mitropoliilor din Țara Românească (1359) și Moldova (1400-1), preoții transilvăneni vor fi avut și vlădici proprii la care vor fi mers la hirotonie, după antimise și după Sf. Mir. După înființarea Mitropoliilor din Argeș și Suceava, preoții ortodocși din Transilvania au fost hirotoniți de vlădicii de acolo.

Așa se explică faptul că mitropoliții Ungrovlahiei aveau încă de la început și titlul de „exarh al Ungariei și al Plaiurilor”, adică împuternicit sau reprezentant al patriarhului din Constantinopol pentru credincioșii ortodocși din Ungaria și Transilvania.

Cel dintîi episcop ortodox din Transilvania cunoscut cu numele este Ioan, venit înainte de 1456 și așezat în orașul Huneroara. El sfințește preoți români în împrejurimi, îngrijind de viața duhovnicească a credincioșilor din aceste părți. Și-ar fi continuat desigur activitatea dacă nu l-ar fi împiedicat misionarii catolici. La începutul anului 1456 a apărut în Hunedoara inchișitorul papal Ioan de Capistrano, ca să stîrpească pe „schismatici” din acest ținut. Prins din ordinul acestuia, pe cînd se afla într-o vizitație canonică, episcopul Ioan a fost dus la Timișoara, de aici la Buda, apoi la Roma. După cum ne informează un călugăr catolic într-o scrisoare din același an, românii mai bucuroși s-ar fi foc decît să fie botezați de preoți catolici, fiind îndemnați să nu-și părăsească legea prin predicile protopopului Petru din Socet (sat în jud. Hunedoara).

Într-un document dat de regele Matei Corvinul al Ungariei, în 1479, întîlnim un „mitropolit” ortodox, anume Ioanichie din Belgrad, care cerea scutirea preoților ortodocși din Maramureș de orice dări care trebuiau plătite regelui. În același document se spunea că acești preoți se aflau sub cîrmuirea duhovnicească a mitropolitului Ioanichie. Se crede că este vorba de un mitropolit sîrb, care și-ar fi întins jurisdicția nu numai asupra sîrbilor refugiați în Ungaria, de frica turcilor, ci și asupra românilor din părțile apusene ale Transilvaniei și din Maramureș.

Abia către sfîrșitul secolului al XV-lea întîlnim o episcopie românească în satul Feleac, lîngă Cluj, păstorită de mai mulți vlădici cunoscuți cu numele. Înainte de 1488 s-a așezat în acest sat un episcop ortodox cu numele de Marcu. A cumpărat o casă de la preotul Vasile din Feleac, iar pe fiul acestuia, Danciu, l-a hirotonit preot. Rămînd văduv, vlădica Marcu a călugărit pe preotul Danciu, sub numele de Daniil, hirotonindu-l apoi episcop. Acest Daniil a păstorit apoi la Feleac pînă în primele decenii ale secolului XVI. Sub el s-a zidit aici o biserică cu hramul Cuvioasa Paraschiva. Urmașul lui Daniil a fost Petru, probabil rudă cu el, hirotonit în 1538 la Tîrgoviște, de mitropolitul Varlaam al Ungrovlahiei. Cu Petru se încheie șirul episcopilor din Feleac, urmînd — în a doua jumătate a secolului XVI — numai preoți din familia episcopului Daniil.

Poate pe acești episcopi din Feleac îi avea în vedere un act dat de regele Vladislav II al Ungariei în 1494, egumenului Ilarie de la Peri, prin care acesta era obligat să dea ascultare episcopului din Muncaci și „arhiepiscopului Transilvaniei”.

Din toate aceste lucruri se desprinde constatarea că poporul român viețuind continuu în Transilvania, a avut biserici, mănăstiri, preoți, protopopi, egumeni și vlădici, deci o organizare bisericască. Încercările făcute de a-i atrage pe români la catolicism au rămas fără rezultat, ei rămînd statornici în credința strămoșilor lor.

Mircea Păcurariu

ȘTEFAN TOMICI, Vicarul Vicariatului ortodox sîrb din Timișoara

EMIL ȘECHTER, Secretarul general al Federației Comunităților Evreești (M)

Muștiul IACUB MEHMET, șeful Cultului Musulman

VICAȘ TEODOR, Președintele Cultului Creștin Baptist

TĂCHICI IOAN, Președintele Cultului Adventist de ziua a șaptea

BOCHIAN PAVEL, Președintele Cultului Pentecostal

GINDILĂ NICOLAE, Prim-delegat al Cultului Creștin după Evanghelie

București, 23 August 1968

Picturi bisericesti oglindind trecutul zbuciumat al românilor transilvăneni

Arta noastră bisericească se bucură de o bună apreciere, din partea celor care o cunosc, într-un fel sau altul, atât din țară cât și din străinătate.

Ea reprezintă adesea nu numai o exprimare, prin mijlocirea a ceea ce este frumos și folositor, a profundelor simțăminte creștinești ale credincioșilor români, ci și o cale de luptă, de protest împotriva

deosebit prin arta lor, să se facă interpreți autentici ai năzuințelor atât spre frumos, cât și spre libertate, independență și unitate a poporului român; prin colorit, forme decorative și mai ales prin abordarea unor teme foarte sugestive din punct de vedere social-istoric.

Astfel, pe peretele circular al primei calote din

poziția lui Pilat din Pont spălându-se pe mâini.

În scena cu judecata de la Caiafa, acesta este pictat în costum de pașă turcesc, cu mustața în furculiță, amintind prin aceasta de un alt imperiu care și-a exercitat presiunile asupra Transilvaniei și asupra Țărilor Române în general.

La Țichindeal, pe lângă scena amintită mai sus, deosebit de interesantă este pictura cu patimile Mântuitorului, reproduse aici cu formele și metodele de supliciu folosite de autoritățile din Transilvania asupra căpeteniilor de răsculați ca spre exemplu: bice cu plumb, coroane de fier înroșite în foc, coarnele care urlau sinistru și batjocoritor în urechile osînditului, stîlpul infamiei și altele. Sînt de remarcat aici costumele mai evidente, mai clare, ale soldaților austrieci.

Surprinzătoare în această privință este apoi pictura bisericii din Mohu, cu scena ce reprezintă pe Iosif în Egipt aruncat în temniță de către faraoni, unde se află împreună cu el încă două personaje în costume de ciobani români transilvăneni, iar interiorul temniței, mai ales cele trei ferestre mari cu gratii, sînt copii fidele ale stampeii de epocă a închisorii lui Horia, Cloșca și Crișan din Alba-Iulia.

Merită să amintim aici faptul că în stilul acestor frații Grecu au pictat în Transilvania nu numai biserici ortodoxe, ci și biserici foste greco-catolice, cum este cea din Arpașul de Jos, fapte care stau mărturie asupra unității de credință, de stil și de aspirații ale românilor transilvăneni, indiferent din ce „strană” făceau parte cîndva.

Acum, cînd sîntem în preajma a două importante aniversări pentru noi românii și anume împlinirea a 20 de ani de reîntregire bisericească și a 50 de ani de la unirea Transilvaniei cu România, cu pietate și recunoștință ne aducem aminte de toți acești știuți și neștiuți truditori înaintași ai noștri, care, cu mijloacele pe care le-au avut, au afirmat aspirațiile de libertate și dreptate ale poporului nostru, legăturile strînse între toți frații de aceeași limbă și lege din cuprinsul plaiurilor strămoșești, așa cum am putut desprinde și din aceste cîteva scene picturale de care ne-am ocupat mai sus.

Pr. Ioan Fulea

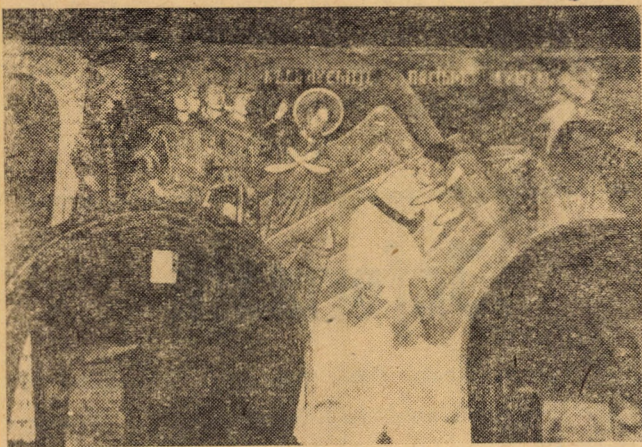

Iisus în fața lui Pilat. Acuzatorii în costume de epocă.
(Frescă de la biserica din Fofeldea)

impilărilor naționale, împotriva asuprii și nedreptăților de tot felul, de care poporul nostru a avut atîta parte în zbuciumatul său trecut. Ne sînt cunoscute în această privință scenele cu adînc înțeles istoric pe care le găsim spre exemplu pe pereții pictați în exterior ai unor biserici din nordul Moldovei.

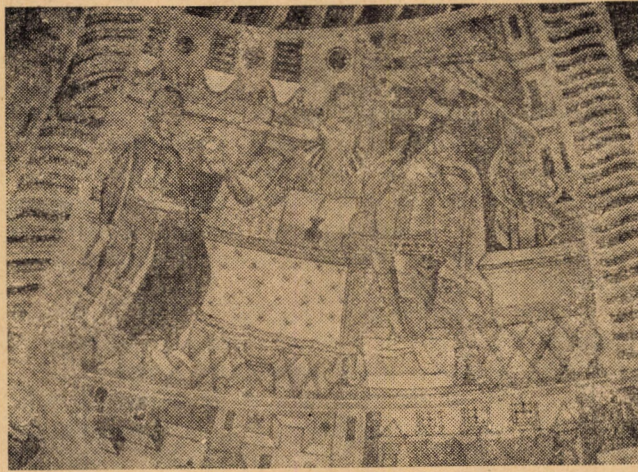
Scene mult grăitoare privitoare la trecutul de luptă pentru dreptate și lege găsim de pildă și la unele biserici din preajma Sibiului.

naosul bisericii din Fofeldea se află o întregă galerie de scene biblice în costumație de epocă din care amintim cîteva și anume: Un țaran român iobag urcă pe Golgota crucea Mântuitorului, escortat de soldați în costumele asupritorilor vremii ceea ce simbolizează suferința milioanei de români, acești robotari ai pămîntului, de sub jugul asuprii imperiului habsburgic. Pictura este executată de Vasile Grecu și fratele său între anii 1810—1814. Aceiași pictori vor executa scena a-

Crucea Mîntuitorului dusă de un țaran român.
(Biserica din Țichindeal, 1829)

Astfel, picturile murale care împodobesc interiorul vechilor și modestelor biserițe din Fofeldea, Țichindeal, Săsăuș, Voivodeni, Colun, Sărata, Mohu etc., jud. Sibiu, reprezintă nu numai monumente de artă — ca o mărturie a spiritului de creație și afirmare a românilor de prin aceste locuri — cât mai ales o adevărată cronică ilustrată a frămîntărilor naționale și sociale, a luptelor pentru independență a românilor, existente la sfîrșitul secolului 18 — și prima jumătate a secolului 19. Ele au fost executate de către „Frații Grecu”, membri ai unei familii din Săsăuș — o adevărată „Dinastie de pictori murali”. Fiind la origine simpli plugari, ei se îndeletniceau cu zugrăvitul și, prin experiența moștenită din tată-n fiu la care adaugă cunoștințele de artă și tehnică picturală bizantină cîștigate la mănăstirile din Muntenia și Moldova, acești meșteri din popor ajung la realizarea unui stil specific românesc. Ei reușesc în mod

Caiafa în costum de pașă, iar ostașul în uniformă stăpînitărilor vremii.
(Biserica din Fofeldea)

ceasta cu 15 ani mai tîrziu în biserica din Țichindeal, unde costumul național al țaranului român (cu cămașă, ițari și căciulă) este mult mai clar și mai evident, cum se vede și în clișeul alăturat.

Tot la Fofeldea, într-o scenă a judecării la Pilat, găsim pe acuzatorii lui Iisus pictați în costume de nobili, administratori, juzi, gornici, principii, domni de pămînt, funcționari ai imperiului străin de atunci, sugerînd prin aceștia pe toți stăpînitarii vremii, care asupreau în toate chipurile pe români, populația majoritară și băstinașă a acestor plaiuri. Nu trebuie să uităm că ne aflăm într-o perioadă critică, abia la 25 de ani după sfîrșitul dramatic al revoluției de la 1784 a lui Horia, Cloșca și Crișan, cînd toți acești privilegiați, acești stăpîni susamintiți au mîna liberă să procedeze cu această populație de „răzvrățiți”, primind împuterniciri speciale de la scaunul imperial, peste capul guvernatorului Brukenthal care, în această situație, ia

La hram

La sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului (15 august 1968) s-a prăznuit hramul Sf. Mănăstiri „Brîncoveanu” de la Sîmbăta de Sus.

La Altarul ridicat în aer liber, un sobor de preoți — în frunte cu I.P.S. nostru mitropolit Nicolae al Ardealului — a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă.

A urmat apoi desfășurarea părții de învățătură și îndemn.

Mînebind de la textul „Bucură-te cea plină de dar”, P. Cuv. părinte arhim. Serafim Popescu a vorbit despre Maica Domnului ca Născătoare de Dumnezeu și ocrotitoare a vieții tuturor celor ce cred în Fiul ei, în cele spre mîntuire.

Mamă în cel mai deplin înțeles al cuvîntului, prin ea s-a sfințit iubirea. Ea a cuprins în ființa ei dragostea lui Dumnezeu, cum n-a cuprins-o altă ființă omenească. Se cuvine ca prin viața de adevărați credincioși creștini, să cuprindem o lacrimă din iubirea ei precuroată și iubirea aceasta s-o răsfrîngem și asupra Patriei noastre.

C. Pr. Ilie Moldovan-Lisa face un substanțial egipt teologic al Maicii Domnului, care a realizat icoana desăvîrșită a vieții creștine. Totodată, face apel la sprijinirea muncii poporului nostru pentru clădirea viitorului Patriei noastre scumpe.

În legătură cu Maica Domnului, P. C. Prot. Moise Ionașcu-Făgăraș, vorbește despre iubire ca expresie a adevăratei vieți creștine. Îndeamnă pe credincioși să dovedească prin dragoste că sînt adevărați creștini, precum și să arate dragoste față de popor, de conducătorii Patriei, care se străduiesc să zidească o viață tot mai bună.

(Continuare în pag. 4)

In slujba cuvîntului lui Dumnezeu

Pînă astăzi, Biblia sau Sfînta Scriptură — întreagă, sau părți din ea — a fost tradusă în 1.326 limbi și dialecte.

De traducerea, editarea și difuzarea Bibliei se ocupă așa-numitele „societăți biblice”. Cea mai cunoscută din ele, ne este Societatea Biblică Britanică, înființată în anul 1804.

Nu demult, principalele societăți biblice au fuzionat, formînd o „fedație” (cunoscută sub denumirea de United Bible Societies).

Una din preocupările de seamă ale noii fedații este traducerea Bibliei în condiții științifice, exigente, care să excludă de viitor greșelile făcute în această direcție de elemente necalificate, improvizate în tălmăcitori ai Sfintei Scripturi, greșeli — tendențioase cîteodată — care au pricinuit nedumeriri și vrajbă între credincioșii diferitelor culte creștine prin scopurile prozelitistice pe care le urmăreau nemărturisit.

Astăzi, traducerea este o profesiune și o artă. Circa o sută de mii de profesioniști ai traducerilor de tot felul activează în lumea întreagă. Dintre aceștia, peste trei mii se ocupă exclusiv de traducerea Bibliei.

Tehnica traducerii corecte a Bibliei, teoria și practica acestei îndeletniciri dificile și plină de răspundere au format obiectul preocupărilor unor sesiuni de lucru — numite, modest, seminarii de traducători — care s-au desfășurat periodic în anii de după ultimul război.

Primul Seminar de Traducători ai Bibliei pe continentul nostru a avut loc între 7—21 august a.c., în localitatea Arnoldshain (lîngă Frankfurt pe Main) din R. F. a Germaniei. La lucrările lui au participat 71 de specialiști din 19 țări europene,

precum și oaspeți din S.U.A., Nigeria, Ghana și Coreea de Sud, reprezentînd toate confesiunile creștine, de la ortodocși și romano-catolici pînă la cele mai mărunte asociații și denominațiuni active astăzi în diverse părți ale lumii.

Biserica Ortodoxă Română — potrivit hotărîrii luate de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian — a trimis ca delegați oficiali la lucrările acestui seminar pe profesorii de Studiul Noului Testament de la Institutele Teologice de grad Universitar din București (P. C. Diacon Dr. Nicolae I. Nicolaescu, rectorul celui Institut) și Sibiu (P. C. Preot Dr. Grigorie Marcu).

Delegații ortodocși români au făcut cunoscută preocuparea de durată a Bisericii noastre de a pune la îndemîna clerului și a credincioșilor ei traduceri ale Sfintei Scripturi făcute în graiul poporului, cu respectarea înțelesului geniului al textelor inspirate, ca și contribuția adusă de aceste traduceri la cimentarea unității noastre naționale prin cultivarea unității graiului din străbuni. Faptul că Biserica noastră garantează corectitudinea traducerii cuvîntului dumnezeiesc și transmiterea lui către cititor, este apreciat în mod pozitiv, deoarece ne ferește de experiențe costisitoare pentru dreapta înțelegere a mesajului divin, pentru pacea și bunăvoința care trebuie să domnească în sînul Bisericii și în relațiile dintre cultele conlocuitoare.

Participanții la primul seminar european de traducători ai Bibliei au fost bucuroși să afle, din convorbirile prietenești purtate cu delegații ortodocși români, realizările Bisericii noastre și avîntul pe care-l cunoaște viața obștească a poporului român în zilele noastre.

Red.

La hram

(Urmare din pag. 3)

Arătînd cu fapte concrete că rugăciunea este unul din mijloacele cele mai puternice de a ne apropia de Dumnezeu, P. C. Păr. Vicar arhiepiscopesc Traian Belascu subliniază în chip deosebit adevărul că rugăciunea este expresia vie a credinței, care ne dă marea bucurie de a sta de vorbă cu Dumnezeu. Credinciosul creștin este chemat să se roage cu osîrdie și cu inimă curată.

În continuare, îndeamnă pe credincioși să condamne războiul și să aperse pacea, precum și să dovedească prin fapte că sînt iubitori de Biserică și de Patrie.

Tălmăcind pilda vieții Maicii Domnului, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a arătat că adevăratul sens al vieții omenești este dăruirea totală pentru binele obștesc. Căci nu numai Biserica, ci și Patria trăiește, se dezvoltă și se înalță pe culmi de progres prin jertfa generoasă a fiilor ei. Atît în Biserică, cît și în sînul Patriei, nu sîntem niște inși izolați, ci sîntem mădularele Trupului tainic al Domnului (Biserica) și fiii Patriei.

Această dăruire de noi înșine pentru binele obștesc este și spre folosul nostru personal: prin ea, noi creștem duhovnicește și ne desăvîșim.

Sintetizînd cele expuse, Înaltul Ierarh subliniază: „Iată, ce ne învață pilda vieții Maicii Domnului: viața nu trebuie trăită numai pentru noi înșine, ci și pentru semenii noștri, pentru Biserica și pentru Patria noastră, pentru întreaga omenire.

Pilda vieții Maicii Domnului ne cheamă la o slujire a semenilor în dubul Domnului nostru Iisus Hristos, care a venit în lume și s-a jertfit pentru mîntuirea și fericirea tuturor oamenilor”.

În continuare, s-a săvîrșit Sf. Maslu de obște și sfințirea apei, după care Înaltul Ierarh a „botezat” cu aghiasmă pe toți credincioșii.

În cadrul agapei frățești ce a urmat, vorbitorii au scos în lumină diferitele aspecte ale praznicului.

De încheiere, a luat cuvîntul I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a subliniat faptul

că frumusețea praznicului de azi constă în bucuria în comun.

În continuare a arătat că sîntem purtătorii unui mesaj umanist, avem nădejdea că puterile neamului nostru vor fi în stare să realizeze idealul unei vieți plene, desăvîșite și fericite.

Ne bucurăm că trăim azi într-o țară românească: una, liberă și independentă, care se dezvoltă așa de rapid și ajunge să aibă un prestigiu deosebit între toate țările lumii.

Sîntem mîndri că sîntem mădulare ale Bisericii strămoșești, care și azi își împletește destinul cu acela al poporului nostru, iar în străinătate reprezintă cu demnitate nu numai legea, ci și poporul român.

După ce mulțumește tuturor celor ce au contribuit la buna desfășurare a praznicului, urează viețitorilor din sînul Sf. Mănăstiri „Brîncoveanu” să continue lucrarea pe care o desfășoară așa de frumos și cu binecuvîntarea bunului Dumnezeu să aducă roade noi de educație duhovnicească și de educație patriotică.

Încheie cu îndemnul: „Toți să lucrăm împreună pentru binele Sfintei noastre Biserici și pentru neconținută înflorire a Patriei noastre scumpe!”

Prin spiritul de care a fost însufletit și prin modul în care s-a desfășurat, praznicul prilejuit de cinstirea hramului Sf. Mănăstiri „Brîncoveanu” de la Sîmbăta de Sus a fost un moment de manifestare ortodoxă și românească.

Participant

Din învățăturile Sfîntului Antonie cel Mare

(Urmare din pag. 2)

sporesc. Dimpotrivă, „sufletele care nu sînt ținute în frîu de rațiune și nu sînt cîrmuite de minte, ca să sugrume, să stăpînească și să cîrmuiască patimile care ne împresoară, se pierd ca dobitoacele cele necuvîntătoare, rațiunea fiind tîrîită de patimi, ca vizitiul biruit de cai”.

De aceea este ușor de înțeles de ce a spus acest Părinte că „cel ce poate determina pe cei neînvățați, ca să iubească învățătura și îndreptarea, făcător de om trebuie să se numească. La fel și aceia care îndreaptă pe cei desfrînați către petrecerea cea virtuoasă și plăcută lui Dumnezeu, ca unii ce schimbă alcătuirea oamenilor”.

Urmărind dobîndirea virtuților, omul devine evlavios, bun, înțelept și sfînt, iar prin aceasta ajunge să cunoască pe Dumnezeu.

„Cel într-adevăr om, — zice Sf. Antonie — se silește să fie evlavios. Iar evlavios este cel ce nu pofteste cele străine și este silitor spre virtute”.

Cel virtuos, ca unul ce este rațional, evlavios și bun, mai este și înțelept, adică „bărbat care place lui Dumnezeu, care vorbește puține și pe cele de trebuință și plăcute Lui” și de folos oamenilor — căci aceasta însemnează, după Sf. Antonie, a fi om înțelept.

Urcușul spre virtute, spre evalvie, spre bunătate și spre sfințenie este, în același timp, urcuș spre cunoștința lui Dumnezeu, deoarece „calea cunoștinței de Dumnezeu este bunătatea”. Cei ce înaintează în acest urcuș al bunătății îl văd pe Dumnezeu din fapțurile create de El și-l preamăresc pe măsura acestei cunoștințe, fiind bine încredințați că Dumnezeu se descoperă în fapțurile Sale, așa cum se descoperă sufletul în trupul omenesc. De aceea ei sînt buni și plini de toată dorința cea bună.

Este bine să reținem și ceea ce spune Sf. Antonie cel Mare în legătură cu înaintarea în virtute, căci zice în această privință: „Este cu neputință să se facă cineva dintr-o dată bărbat bun și înțelept. Trebuie gînd stăruitor, viețuire, încercare, vreme, nevoiță și dorul după lucrul bun”. Spunînd acestea, Sf. Antonie adaugă: „Nu se cuvîne ca cei mai slăbuți cu firea să deznădăjduiască și să părăsească viețuirea virtuoasă și plăcută lui Dumnezeu și s-o disprețuiască ca una ce nu ar putea fi ajunsă, nici înțeleasă de ei. Căci chiar de nu vor putea ajunge la culmea virtuții, prin sîrguință și dorință, totuși se fac mai buni sau în nici un caz mai răi. Iar acest folos al sufletului nu este mic”.

Tot în această ordine de idei, pot fi aduse și următoarele cuvinte ale aceluiași: „Precum roadele pămîntului nu se coc într-un ceas, și după vreme și ploii și îngrijire, așa și roadele oamenilor se fac prin nevoiță, prin luarea aminte, prin stăruință de vreme îndelungată, prin înfrînare și prin răbdare. Iar dacă făcînd aceasta îți vei părea vreodată evlavios, nu-ți crede ție cîtă vreme ești în trup, ci socotește totdeauna că ai încă multe de făcut. Căci să știi că nu-i e ușor omului să păzească păcătuirea pînă la sfîrșit”.

Să luăm deci aminte la dreptele învățături ale Sf. Antonie cel Mare, urmîndu-le întru totul și străduindu-ne a fi oameni cu mintea întreagă, iubitori de Dumnezeu și de semenii.

Ierod. Teofil Părăianu

Informații

Marți, 6 august 1968, praznicul Schimbării la Față fiind, în Catedrala mitropolitană s-a săvîrșit, după Sf. Liturghie, un parastas în amintirea mitropolitului Nicolae Bălan († 6 august 1955), slujit de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

După parastas, în fața credincioșilor prezenți, Înaltul nostru Arhipăstor schițează, într-un scurt cuvînt comemorativ, personalitatea primului mitropolit al Ardealului după unirea Transilvaniei cu patria-mamă, arătînd, printre altele, cum timpul este acela care verifică valoarea unui om și a operei sale, ceea ce s-a dovedit și în cazul mitropolitului Bălan. Astfel, el a luptat pentru consolidarea unității de stat cît și pentru înlăturarea despărțirii noastre bisericesti, avînd bucuria să trăiască și în noua Românie — una, liberă și independentă — văzînd împlinit și visul unității religioase a românilor de pe plaiurile transilvănene. A militat pentru o pregătire superioară a preoțimii, trimițînd la studii speciale o seamă de elemente capabile, tipărind, la Sibiu, o mulțime de cărți valoroase etc.